

Znanstveni skup: Razvoj hrvatskoga školstva u kontekstu Europske unije

Hrvatski pedagoško-književni zbor – prigodom 140 godina djelovanja i Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti – prigodom 150 godina postojanja zajedno su organizirali znanstveni skup: *Razvoj hrvatskoga školstva u kontekstu Europske unije*. Skup je održan u palači Akademije u Zagrebu 10. lipnja 2011. godine i izazvao je veliki interes javnosti: uz znanstvenike koji su izlagali i raspravljali, govorio je i ministar znanosti obrazovanja i sporta RH sc. Radovan Fuchs.

Predsjednik Akademije akademik Zvonko Kusić u uvodu je istaknuo kako se organizacije ovoga skupa HAZU prihvatio zato što se radi o časnom zanimanju koje je u proteklih ne samo dvadeset, nego i više godina gurnuto na društvenu marginu. Istaknuo je kako je Akademija svih ovih godina, kroz razne aktivnosti, nastojala dati svoj doprinos reformama obrazovanja no opet imamo lutanja koja ne vode ničemu dobrome. Smatra kako se po pitanjima obrazovnog sustava moramo ugledati na nama slične zemlje iz srednjoeuropskog kruga jer su nam njihova iskustva najbliža. Istaknuo je kako se Akademija zalaže za kvalitetno temeljno obrazovanje i oprez u donošenju odluka kako bi se osiguralo obrazovanje koje će biti garancija naše bolje budućnosti. Pohvalio je suradnju s HPKZ-om, strukovnom udrugom duge tradicije rada u području odgoja i obrazovanja, istaknuvši kako su HAZU i HPKZ nastali nekako u isto vrijeme i kontinuirano djeluju na dobrobit hrvatskoga društva i države. Uvodno se skupu obratio i predsjednik HPKZ-a prof. dr. sc. Nevio Šetić istaknuvši kako valja imati razvijenu svijest o vrijednosti vlastite kulture, znanosti, odgoja i obrazovanja, ali isto tako i o samima sebi kako bismo prihvatili ljude koji imaju drugačiju povijest, običaje, priče, navike, jer to je naša budućnost u Europskoj uniji. Zato je pred školskim sustavom velika društvena zadaća, prije svega priprema budućih građana Europe za život u suvremenom svijetu, ali isto tako i harmonizacija hrvatskoga školskoga sustava s europskim.

Kao govornici na skupu su nastupili: akademik Ivica Kostović, akademik Mislav Ježić, akademik Slaven Barišić, prof. dr. sc. Vlado Šakić, prof. dr. sc. Nevio Šetić, prof. dr. sc. Josip Burušić, akademik Nikola Kallay, akademik Petar Strčić, akademik Leo Budin, akademik Vladimir Paar, prof. dr. sc. Ante Bežen, dr. sc. Jadranka Švarc i dr. sc. Gordan Črpić. U raspravi je sudjelovala i nekolicina drugih stručnjaka. Moderator skupa bili su akademik Vladimir Paar i prof. dr. sc. Nevio Šetić. U prvoj polovici 2012. godine bit će objavljen zbornik radova s toga skupa pa će svi zainteresirani moći dobiti uvid u sva izlaganja i rasprave. U međuvremenu, evo samo nekih postavki iz pojedinih izlaganja. Akademik Vladimir Paar je istaknuo kako pri uvođenju novog kurikula treba imati jasan cilj kako poboljšati kvalitetu obrazovanja uz što manje organizacijske promjene, jer nagle organizacijske promjene, bez valjane kadrovske i materijalne pripreme imaju negativne posljedice na kvalitetu nastave. On se zauzima za stalno povećavanje kvalitete i motiviranosti nastavnog kadra. Jer, kako je istaknuo, istraživanja su pokazala da nije najvažniji činitelj poboljšanja kvalitete školstva kurikulum, nego kvaliteta, motiviranost i stalno stručno osposobljavanje nastavnika i profesora. Isto tako, zauzeo se za očuvanje temeljnog znanja u našim školama. Za njega je solidno temeljno znanje unutar pojedinog predmeta osnova za ulaženje u međupredmetne korelacije. Ravnatelj instituta društvenih znanosti *Ivo Pilar* prof. dr. sc. Vlado Šakić izlagao je o rezultatima istraživanja o vrijednosnim orijentacijama mladih. Danas postoje tri orijentacije mladih: samoostvarujuća, konvencionalna i hedonistička. Primarna je ona samoostvarujuća koja se odnosi na mogućnost samostalnog i sposobnog donošenja odluka i odgovorno društveno ponašanje. Akademik Slaven Barišić izlagao je o razvoju školstva u svjetskom kontekstu, akademik Stjepan Jecić o predznanju kao temelju za tehničke studije a prof. dr. sc. Nevio Šetić o tome kakvu svijest i okruženje trebamo za reformu hrvatskog školstva.

Organizatori su na kraju skupa predložili zajedničku *Izjavu o razvoju hrvatskoga školstva u kontekstu Europske unije*. Ukratko njezin sadržaj glasi: „U školskom obrazovanju za potrebe razvoja gospodarstva i društva, za predznanja potrebna i nužna za uspješan studij na sveučilištima i veleučilištima i za cjeloživotno obrazovanje, ključna je uloga temeljnih znanja iz društveno-humanističkih znanosti i prirodoslovno-matematičkog područja (...) Hrvatsko školstvo treba razvijati prvenstveno uzimajući u obzir trendove reformi školstva u zemljama Srednje Europe (Austrija, Mađarska, Njemačka i Slovenija), kojem krugu Hrvatska tradicijski, povijesno i civilizacijski pripada, kao i trendove iz dosadašnjih dobrih primjera vlastite prakse. (...) Temeljna znanja treba stjecati disciplinarno, u predmetnoj nastavi (hrvatski jezik, strani jezik, povijest, matematika, fizika, kemija, biologija, geografija, informatika, tehnički, likovni, glazbeni i tjelesni odgoj i vjeronauk), a tek nakon toga može se

ostvariti interdisciplinarna primjena. Ne smije se uvoditi integrirane predmete kao na primjer: prirodoslovlje umjesto temeljnih, disciplinarnih, prirodnih programa: fizika, kemija, biologija i geografija. To je pokušano u nekim zemljama ali je pokazalo niz mana, počev od nemogućnosti obrazovanja profesora tako širokog spektra. Posebno treba voditi računa o tome da je kvalitetna školska nastava matematike, fizike, kemije, biologije, informatike i tehničkog odgoja nužan preduvjet za inženjerske, medicinske i biotehničke studije, odnosno za znanstveno-tehnološki razvoj gospodarstva i društva. (...) Sukladno svjetskim iskustvima reforma školstva treba biti usmjerena na učitelje i profesore kao najvažnije čimbenike reforme kroz materijalnu i društvenu motivaciju, privlačenje talentiranih mladih ljudi u nastavnički poziv, stručno usavršavanje i unapređivanje znanja i sposobnosti uz intenzivno horizontalno i vertikalno umrežavanje te značajno korištenje kvalitetnih metoda poučavanja. Također sukladno svjetskim iskustvima, reforma bi trebala biti usmjerena na povećanje kvalitete suvremene nastave, a ne na organizacijske promjene koje u izvedbi uvijek uzrokuju njezin pad. (...) Potreban je oprez s nekritičkim preuzimanjem pojedinih elemenata iz tuđih obrazovnih sustava s drugačijim kadrovskim, materijalnim i tradicijskim uvjetima kao i onih koji su već u drugim zemljama pokazali loše strane, kao već spomenuto uvođenje prirodoslovlja umjesto temeljnih predmeta. U hrvatskom školstvu treba reformirati kurikulume uzimajući u obzir kvalitetna nova rješenja srednjoeuropskih država – Slovenije, Austrije i Njemačke. Prethodno treba precizno definirati udio obveznih i izbornih predmeta u nastavi i satnicu po predmetima. Treba odrediti godine školovanja u kojima se uvode pojedini temeljni predmeti. Poboljšanja treba uvoditi postupno, godinu za godinom, uz predhodne intenzivne pripreme učitelja i profesora za promjene. (...) Reformu hrvatskoga školstva treba uskladiti s Nacionalnim kvalifikacijskim okvirom. Odstupanje od ovih načela vodilo bi Hrvatsku u položaj zemlje slabo obrazovane i jeftine radne snage te izvora jeftinih prirodnih bogatstava“.

Nevio Šetić

Jesenska škola učitelja i odgojitelja 2011.

U Opatiji je 3. i 4. listopada 2011. održana tradicionalna Jesenska škola učitelja i odgojitelja u organizaciji HPKZ-a, a u prisutnosti oko tristo odgojitelja, učitelja, profesora i ravnatelja obrazovnih ustanova iz cijele Hrvatske. Škola je održana u znaku 140. obljetnice HPKZ-a koja se navršila 2011. godine. Nakon uvodnih riječi koje su uputili predsjednik HPKZ-a prof. dr. sc. Nevio Šetić, potpredsjednica Jelena Pavičić Vikićević te u ime Grada Zagreba predsjednik Gradskog ureda za obrazovanje, kulturu i znanost Ivica Lovrić, a u ime Agencije za odgoj i obrazovanje Vinko Filipović, uvodno izlaganje o 140. obljetnici HPKZ-a kao najstarije obrazovne udruge u Hrvatskoj održao je njegov predsjednik prof. dr. sc. Nevio Šetić. Potom je u istom povodu prof. dr. sc. Ante Bežen održao predavanje o identitetu učiteljskog poziva pod naslovom *Od priučenih učitelja do doktora učiteljskih znanosti*.

Plenarna izlaganja održana su o još nekoliko zanimljivih tema. Tako su učenike olimpijce iz V. gimnazije u Zagrebu predstavili učenici Bruno Buljan, Laura Marinić i Barbara Mirković te profesori Milena Dulav i Marko Kozina. O radnim vještinama i sposobnostima kao osnovi svih aktivnosti govorili su Bosiljka Devernay iz Gradskog ureda za obrazovanje, kulturu i sport Grada Zagreba te Mira Božić i Zvonimira Lojen iz Dječjeg vrtića *Ivana Brlić Mažuranić*, Lidija Janeš i Vjera Badelj iz Dječjeg vrtića *Srednjaci* te Nevenka Vukelić Žuljević, Milena Haler i Branka Zeljković Smrzlić iz Dječjeg vrtića *Vjeverica*, svi iz Zagreba. Maja Zrnčić, savjetnica u Agenciji za odgoj i obrazovanje, izlagala je o mogućnostima i statusu izvannastavnih i izvanškolskih aktivnosti u odgojno-obrazovnom sustavu. Zapaženo je i predavanje prof. dr. sc. Dubravke Miljković iz Učiteljskog fakulteta u Zagrebu o temi *Što znači uspjeh*. Predavački tim iz Osnovne škole u Sv. Martinu na Muri: Tomislav Paljak, Mirjana Bregovid, Dražen Crnčec i Petra Novinščak predstavili su projekt *Održivi turizam*.

U okviru škole održano je čak deset radionica (neke teme su održane više puta) u kojima se sudjelovalo po vlastitom opredjeljenju. Tako su Branka Manin i Kristina Gverić iz Hrvatskog školskog muzeja u Zagrebu govorile o ručnom radu te o krasopisu, Mira Božić i Zvonimira Lojen iz Dječjeg vrtića *Ivana Brlić Mažuranić*

iz Zagreba o radnim vještinama i sposobnostima, Marijana Bastić iz Osnovne škole *Rudeš* u Zagrebu o upoznavanju prirodoslovlja od vrtića do studija, Maja Križman, Gordana Ivančić i Vesna Budinski u ime izdavačke kuće Profil izlagale su o temi *Od vrtićkog praga do školskih vrata*, a Katarina Franjčec iz Osnovne škole Tina Ujevića u Zagrebu o novinama u školi. Miroslav Mićanović iz Agencije za odgoj i obrazovanje predstavio je put u središte kratke priče, Lidija Janeš i Vjera Badelj izlagale su o temi *Zeleni sat*, a Nikola Ribarić iz Osnovne škole *Ljubo Babić* u Jastrebarskom govorio je o upoznavanju prirodoslovlja od vrtića do studija. Osobito zanimanje pobudila je radionica Vesne Budinski i Diane Atanasov-Piljek pod nazivom *Glazba jezika*.

Na školi je predstavljeno i više prikaza iz dječjih vrtića i osnovnih škola. Iz Međunarodne eko-škole u Osnovnoj školi *August Šenoa* u Osijeku izlagala je mr. sc. Biljana Pavić o projektu *Bundeva - jesensko-zimska kraljica tanjura*. Mišo Basić iz Osnovne škole dr. Ivana Merza u Zagrebu prikazao je filmsku skupinu u razrednoj nastavi i suradnju dviju škola na projektu. Branka Smolković iz Osnovne škole *Brezovica* predstavila je temu *Rano otkrivanje poremećaja početnog čitanja i pisanja kod djece u vrtiću i njihovo ciljano praćenje u prvom razredu osnovne škole*. Prezentirani su i sljedeći prikazi: Marija Mustapić, OŠ *Brestje*, Zagreb: Rad s darovitim učenicima – Dani kulture i športa; Mirjana Mikovčić i Sanja Jelovčić, DV *Trnsko*, Zagreb: Odgojno-obrazovni potencijal vrtićkog igrališta; Sanja Vidović, OŠ *Vladimir Nazor*, Đakovo: Interesnim aktivnostima do znanja i kompetencija; Nevia Grbac i Nataša Kovačević, OŠ *Kostrena*, Rijeka: „Aktivnim učenjem do znanja i kompetencija ili kako teško postaje lako; Jasminka Viher, OŠ *Trnsko*, Zagreb: Prezentacija rada izvannastavne skupine Malih astronoma; Ivančica Tajsl Dragičević, OŠ *Trnjanka*, Zagreb: *Nastava u muzeju*.

Predstavljene su i knjige Stane Jeličić s HRT-a, Zagreb, *Direkt na papiru* i zbirke priča mr. Zdenke Brebrić iz I. osnovne škole Bjelovar *Gospa na murvi*.

A. B.